

TIL MINISTER FOR FØDEVARER,
LANDBRUG OG FISKERI
RASMUS PREHN

Åbent brev om kystfiskeriets tilstand

31. marts 2022

Kære Rasmus Prehn,

Erhvervsfiskeriet i Danmark oplever i øjeblikket en voldsom brydningstid. En brydningstid, der er foranlediget af, at de naturlige ressourcer svigter, hvilket fiskeriet naturligvis er dybt berørt af. I kølvandet af dette indføres der fra politisk hold tiltag og initiativer, der rammer fiskerierhvervet hårdt.

Som formand for foreningen for de skånsomme kystfiskere, FSK-PO, anerkender jeg, at der er nogle af disse strukturelle tiltag, der er nødvendige, og som på lang sigt vil gavne de danske fiskebestande og fiskeriet. Vi har længe efterspurgt en tydeligere retning og det politiske mod, som det kræver at sætte en langsigtet kurs for dansk fiskeri. Det har vi – til dels – fået nu.

Men de tiltag der kommer fra politisk hold, virker som en rød klud på erhvervet, da vi mangler at se en lige så resolut tilgang til de problemer, som fiskerne har gjort opmærksom på i mange år. Du vil som minister redde både torsk og fiskeri - og både du og en lang række partier i Folketinget vil fremme det skånsomme og mere bæredygtige fiskeri.

Men når man fra politisk hold gerne vil fremme det skånsomme kystfiskeri, men ikke forsøger at imødegå de kæmpestore udfordringer, som kystfiskerne oplever for at holde deres forretning oven vande så stejler fiskeriet - og splittelse og skyttegravskrig står tilbage. Jeg anerkender, at du overtager et område, der har været præget af en helt forfærdelig "laden stå til" holdning, hvilket du også har italesat. Jeg anerkender og værdsætter også, at du er gået i gang. Men meget halter desværre endnu.

Derfor er der en alvorlig og reel risiko for, at der om få år er ingen - eller meget få - kystfiskere, der vil stå tilbage og kunne leve af at være kystfiskere. Og det er en skam for erhvervet, men også for de forbrugere, der efterspørger skånsomt fanget fisk fanget med respekt for den natur vi er så afhængige af.

FSK-PO vil med dette brev forsøge at skitsere en række områder, hvortil en målrettet indsats kan gøre en direkte forskel for kystfiskerne, således at de ikke tabes i denne brydningstid, hvor strukturen på fiskerisektoren formentlig kommer til at blive ændret.

Fælles for alle tiltag gælder, at det er absolut nødvendigt, at det både i embedsværket og i det politiske arbejde prioriteres højt at finde løsninger, som sender et tydeligt signal til nuværende - og kommende - fiskere om, at kystfiskeriet har en fremtid.

- NaturSkånsom; med lanceringen af Statens eget mærke for miljøskånsomt fanget fisk i 2020 var det forhåbningen, at fremhævelse af kystfiskernes skånsomme fangst ville medføre en merpris og en god markedsføringsplatform. Interessen blandt erhvervet var så stor, at omtrent 50 fartøjsejere tog det nødvendige to-dages kursus, der kræves for at kunne lande under det statskontrollerede mærke. Men i dag er der kun en håndfuld fiskere, der lander NaturSkånsomt mærket fisk. Selvom efterspørgslen fra markedet kun er vokset. Forfejlede regler, unødigt kontrol og manglende vilje til at løse barrierer har resulteret i en stor nedgang blandt kystfiskere, som kan se en idé i at være med. Dialogen med embedsværket er til stede og løsningerne er der. Men der mangler beslutsomhed og handlekraft.
- Balancen på kysterne skal genfindes; vi har i årevis beskyttet sælerne og skarven. Og i dag er skarv, spættet- og gråsæl tilbage i store antal. Men hvor kurven er gået den 'rigtige vej' for sæl og skarv, er kurven i den grad knækket den forkerte vej for fiskene. Torsken i Østersøen er så godt som væk. Skarver støvsuger fjordene for skrubber og ål, og de kystnære fiskebestande går tilbage. Samtidig indføres der mange fiskerirelaterede tiltag for at genoprette fiskebestande, men det kan være ligegyldigt, hvis vi fortsætter med at ignorere elefanten i rummet. Vi hører dagligt fra fiskerne om konflikterne med sæler og skarv, og vi gør hvad vi kan for at skader registreres korrekt. Det er desværre kun toppen af isbjerget, når en fisker tager en fisk op, der er blevet skadet af bid. For oveni skal lægges alle de fisk, som er blevet trukket ud af garnet uden spor. Men størst af alt er formentlig effekten af, at der ingen fisk vil være i nærheden af garn, som bliver patruljeret af sultne sæler og skarv, samt at sæler og skarver simpelthen æder, hvad der er af fisk på kysterne. Det er i dag ikke muligt at udøve kystnært fiskeri mange steder i Danmark på grund af sæl og skarv. Det er svært at se en fremtid for kystfiskeriet, hvis ikke balancen genoprettes, således at der bliver plads til sæler, skarv og fisk, og ikke mindst kystfiskere. En økosystembaseret forvaltning har til formål at skabe balance, og give plads. Også til fiskeri. Og bør i vores optik inkludere regulering. Hvis det er en udfordring, at vi på nuværende tidspunkt ikke har data nok til at tage disse beslutninger på et oplyst grundlag, så skal forsøg og forskningen igangsættes og prioriteres hurtigst muligt. Og meldes ud til erhvervet, så fiskerne kan se, at truslen tages alvorligt. Hvis vi havde brugt bare en brøkdel på forskning i skarv og havpattedyrs påvirkning på havets økosystemer og biodiversitet, som vi bruger på undersøgelser af "selektivt trawl", kunne vi være nået langt i arbejdet med at mindske konflikterne. Og med stor sandsynlighed have mange flere fisk. Der bør så hurtigt som muligt meldes ud, at Regeringen afsætter et passende beløb, der skal tilvejebringe den forskning, der mangler for at handle. Derudover skal der nedsættes en tværministeriel hurtigarbejdende taskforce, som etableres inden sommerferien 2022. Senest 1. oktober 2022 skal taskeforcen fremlægge en plan for hvordan vi griber situationen an i forhold til evt. manglende forskning, til hvordan vi forholder os til EU-reglerne samt et nationalt spor. Målet med arbejdet og anbefalingerne skal være sameksistens imellem fisk, prædatorer og kystfiskere. Dette emne har alt for længe manglet en plan så arbejdet skal igangsættes nu.
- Hjertemuslinger tilføjes kystfiskerordningen; det er nu over halvandet år siden at bestandsvurderingen for hjertemuslinger i Limfjorden lå klar. Det er den

bestandsvurdering vi har ventet på. For kun med den i hånden kunne Folketinget, ministeriet og styrelsen vurdere, hvordan et nyt og direkte fiskeri efter hjertemuslinger kunne igangsættes. Men det er stadig ikke afgjort hvordan fiskerirettighederne fordeles. Myndighederne formår igen og igen at udskyde forhandlingerne. Taberne er kystfiskerne. Det er klart for enhver, at det er blevet en sag med mange holdninger og hensyn. Men hele sagsforløbet er simpelthen uværdigt for alle - og dybt kritisabelt. Tilføjelse af hjertemuslinger til kystfiskerordningen vil være en betydelig økonomisk hjælp til kystfiskerne i og omkring Limfjorden, og ville derudover sikre et mangfoldigt fiskeri.

- Motorkraften skal håndhæves; det er ligeledes to år siden, at Fiskerikontrollen påbegyndte undersøgelse af motorkraft blandt fartøjer i områder med kW-begrænsninger. I den vestlige Østersø fandt kontrollen et højt antal alvorlige overtrædelser, hvilket har ført til anmeldelser. Men hvis fartøjerne kun behøver at frygte én - endda forudmeldt - kontrolkampagne med flere år i mellem, vil det næppe have en afskrækkende effekt. I over 20 år har individuelle kystfiskere og miljøorganisationer gjort opmærksom på problemet med alt for store motorer. Uden de er blevet hørt eller taget alvorligt. Dem der har administreret dansk fiskeri har efterladt lovlydige fiskere, havmiljøet og fiskebestandene som tabere.
- Last-haul kontroller og bomtrawl; fiskeri med bomtrawl i både Nordsøen og Skagerrak er en bombe under både fiskebestande og kystfiskeri. Kystfiskerne har i årevis påpeget dette, og der er bred opbakning fra Folketinget til at bomtrawlsfiskeriet skal minimeres. Fiskerikontrollen har ligeledes konkluderet at meget tyder på, at bomtrawlerne discarder ulovligt. En massiv indsats med fx. Last-haul kontrol og landingskontrol ville bidrage til at sikre et lovligt fiskeri uden discard, men også at bomtrawlsfartøjerne ikke fiskede så aggressivt. Også anden kontrol som AIS kontrol, kontrol af redskaber, snyd med kvoteafskrivning, mv. skal opprioriteres på bomtrawlerne. Last-haul kontrolindsatsen på bomtrawlerne er nærmest ikke eksisterende i forhold til f.eks. last haul-kontrollen på garnfartøjer. Der foretages flere last haul-kontroller i vestlige Østersø (på små både) end der gør i Nordøen og Skagerrak, selvom det er i de sidstnævnte områder, at fiskeriet er allerstørst. Dette er komplet uforståeligt for kystfiskerne. De kontrolleres igen og igen uden at have nogle fangster under mindstemålet, mens bomtrawlerne smadrer fiskepladser og kystfiskernes muligheder for at få et rentabelt fiskeri. Der skal maksimalt pres på den ulovlige praksis fra bomtrawlerne og massivt arbejde for at få dem udfaset fra vigtige danske kystfiskerpladser.
- Østersøarbejdsgruppen; den 28. februar 2020 søsatte daværende fiskeriminister Mogens Jensen et arbejde, der skulle se på fiskeriet i Østersøen i fremtiden. Alle interessenter deltog i arbejdet, og fiskeriets organisationer understregede, at både logistik og en regulering af sæler og skarver var særdeles vigtige parametre, hvis man ønskede en fremtid for fiskeriet. Med finansloven 2022 blev det besluttet, at der skulle indføres et trawlforbud i Bælthavet, som nu er blevet en del af Østersøplanen, der blev offentliggjort i januar i år. Planen kommer dog alt for sent. Og først nu, hvor vi står i den største krise i Østersøen nogensinde. Og planen indeholder ingen

finansiering eller løsning på nogle af de største udfordringer som fiskeriet har påpeget. FSK-PO bakker op om trawlforbuddet. Men et trawlforbud kan ikke stå alene. Der skal penge med til at holde hånden under logistikken i en overgangsfase, og der skal laves en plan for hvordan vi finder balance imellem prædatorer og fiskebestande. Der skal også meldes klart og hurtigt ud i forhold til både ophugning og oplægningsstøtte, så fiskerne kan træffe et valg. Uden dette føler fiskerne sig "efterladt på perronen" og der er jo hverken ministerens eller Folketingets hensigt.

- Det ulovlige rekreative fiskeri skal til livs; det er længe blevet påpeget fra mange sider, at der foregår et omfattende ulovligt fritidsfiskeri samt at visse fritidsfiskere foretager ulovligt salg. Det ulovlige salg omfatter alle arter, men er især ål og hummer. Det ulovlige fiskeri er med til at ødelægge de fastsatte kvoter og de forskellige genopretningsplaner. Det ulovlige salg udhuler kystfiskernes muligheder for direkte afsætning. Og det underminerer prissætningen. Samlet set er det undergravende for fiskernes økonomi. Med relativt simple metoder, som FSKPO ved flere lejlighed har fremført, kan store dele af den ulovlige praksis kommes til livs. Løsninger og forslag ligger på bordet. Men som i mange andre sager mangler der beslutsomhed og handling.

Der er andre højaktuelle udfordringer, som også kan give en hjælpende hånd. Ålefiskeriet står over for potentielle store begrænsninger, selvom de danske fangster af ål i saltvand kun udgør en ubetydelig del af ålens dødelighed. Der er blevet reduceret i fiskeriindsatsen over mange år og meget tyder på, at bestanden så småt er i bedring. Vi er i tæt samarbejde med dit embedsværk, som arbejder dygtigt og målrettet for at finde en pragmatisk løsning, men der vil være behov for politisk vilje i sidste ende.

Ligeledes har de i år indførte bifangstregler for torsk i den vestlige Østersø også vist sig meget udfordrende for de skånsomme kystfiskere. Vi støtter fuldt ud præmissen om, at der naturligvis skal være regler og lofter for bifangst, men for små fiskere så vi meget gerne, at der blev indført en bagatelgrænse, således at en enkelt tilfældig torsk på en dårlig fiskedag ikke giver den voldsomme overtrædelse og straf for kystfiskeren, som det potentielt er nu.

Det ovenstående skal ikke ses som en udtømmende liste, der pludselig redder kystfiskeriet, men få strategiske og velkommunikerede tiltag kan give et rygstød, som får kystfiskerne til at se lidt lysere på fremtiden. Vi håber, at du med brevet forstår alvoren i at handle og presser på for at få gennemført de nødvendige tiltag, der kan give kystfiskeriet det direkte, positive skub, som der er akut behov for. Og som tydeligt viser, at kystfiskeriet har en fremtid, og at der er politisk vilje bag den grønne omstilling

Vi håber på aktiv fremtidig dialog omkring disse emner.

Med venlig hilsen,

Søren Jacobsen
Formand

